

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 4 „
 Elyben háshoz hordva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 „
 Vidékre portán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével

Eszerkesztőség és kiadóhivatal,
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Aszerkesztőség kóriratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 14.

Izrael ideges.

Nemrégiben előadást tartottam a belényesi iparos ifjusági egyesületben a munkáskérdés történeti fejlődéséről. Előadásom arról szólt, miképpen állott elő Smitt Ádám klasszikus nemzetgazdaságtani elveinek folyományaként a szabadipar, szabad verseny és annak hátrányai a tőkével üzőt visszaélések és a tőkés és munkások között való ellentét. Szükséges levén a nagy tőkének összehalmozódó természetét ismertetni, történelmi példákat felhoztam éppen a legklasszikusabb példát, a Rothschild-ház történetét. Végül oda konkludáltam, hogy nem a nagy tőke államosításával lehet a munkásokon segíteni, hanem annak törvényes megrendszabályozásával.

Látni való mindenki előtt, aki gondolkodni képes, hogy ennek az előadásnak semmi vallási vagy faji vonatkozása nem volt, nem is lehetett.

Csak hogy Izrael nagy tömegben vonult fel ennek az előadásnak a meghallgatására és végtelen dühbe gurult amiatt, hogy a Rothschild-ház szóba került. Már ebben a körülményben magában támadást láttak a zsidóság és különösen a belényesi zsidóság ellen.

„A Rothschildokat előhozza, — zúgolódtak — de a papi vagyonról hallgat — Ezt az utcán morogták utánam.

Végtelen tanulságos Izraelnek ez az idegessége és értelmi képességeinek ilyen színvonala, melynek meggrajzolása a Kincs

István tollát várja, mint aki a kisvárosi felfogások szatirizálója.

Nem szabad tehát, ahol zsidók is vannak jelen, semmi olyast említeni, a miben róluk szó van, mert különben jaj az előadónak!

De ha még csak rám haragudnának meg a tisztelt urak, hát ezt valahogy csak elviselném, ámbár ezuttal, — fájdalom! — nem szerezhettem reá érdemet már csak a tárgy szakszerűsége miatt sem.

Hanem az ideges Izrael még tovább ment. Izrael ki akarja mondani az egyetlen elnökre, aki iparos ember a bojkottot, hogy így azon körnek elnöke, aki megengedte, hogy körében a Rothschild nevet kimondják, — vesztse el kenyérét, üzletét, pusztuljon el, haljon meg.

Ennyire megy a mucsai felháborodás.

Nos hát, ha a tervezett bojkottot sikerül végrehajtaniok, azt hisszük, hogy a belényesi keresztény polgárság tudni fogja a maga kötelességét. Ez pedig rövid és velős. Annyiból áll mindössze, hogy minden keresztény ember csakis keresztény embertől fog vásárolni vagy más megrendelést eszközölni. Ki vállalja kárát akkor a bojkottnak?

Ha már oda jutottunk, hogy az Isten második parancsa helyébe Izrael nevének szent és sérthetlensége kerül, hát jó, nem említjük fel a hébert sehol a világon, de ott sem, ahol nagyon szeretné az Izrael, hogy emlegessék.

Csak hogy megvallva az igazat, az én előadásomban ostromoltam a szabad svindlit, a titkos és nyílt uzsoráskodást

és más hasonló bűnöket, melyekkel a szegény munkásnépet lelketlen alakok falukon is, városokban is nyuzzák, fosztogatják, felültetik, csalják. Igaz, hogy ezeket keresztények is gyakorolják, de ezek nem oly idegesek ha szidják őket, csak éppen azok háborodnak fel, akiknek hej be jó lenne, ha meghuznák magukat, pláne ha őket sem személy, sem faj szerint nem bántja, nem nevezi meg senki.

En megnyugtattam a belényesi héberket az iránt, hogy ezentul csak ott fogok, állásom méltóságához megfelelőleg, előadást tartani, ahol megértnek és meg nem hurcolnak hála fejében engem is, másokat is.

Csak hogy lehet-e a belényesi zsidóknak elégetni a Pallas Nagy Lexiconát, ahol a bűnügyi statisztika rovásánál oly megdöbbentő adatokat olvashatni Izrael néperől?

Lehet-e mindörökké homályba borítani az Izraelnél nap-nap után érezhetőbbé vált hiányát a valláserkölcsei nevelésnek, különösen a nőket és a szegény népet illetőleg.

Lehet-e szemet hunynunk a beregi, máramarosi és bihari dolgok felett?

Lehet-e Európa rákfenéjét a leánykereskedést nem üldözni csak azért, mert a leánykereskedők és áldozataik 80—90 százaléka zsidó?

Lehetséges lesz-e a kereskedők és földbirtokosok üzleti és munkáltatási uzsoráit és szociálizmust szülő vér-lázító visszaéléseit végképpen leplezve hagyni, sőt dédelgetni csak azért, mert a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Daru-madár.

Jelige: «Sirat engem a madár is . . .»

Ősz volt. Szítaló, nehéz köd borult a kifelura. Olyan halálos némaság, sötétség ült a tájon, mint odabenn a lelkemen . . . A vén eperfa lombja ziláltan, megsárgulva borult kis ablakom fölé, mintha az is azt akarta volna be-susogni, milyen szomorú az elmulás!

S amilyen szomorú, éppen olyan hatalmas. Csak egy embernek édes, ami másnak olyan sok gondot okoz, csak egy várja türelmetlenül azt, amitől más retteg; csak egy gondol mosolygva a halálra: az a sápadt férfi, aki előtttem ül, mereven néz maga elé, mintha a földről akarná leolvasni azt a szomorú élettörténetet, mely után semmi sem lehet édesebb, mint a halál . . .

— Atyám — beszélte Divényi Árpád — korán elhalt s magára hagyta rajongásig szeretett nejét két kicsiny gyermekkel. Két egyforma

aranyhaju, ártatlan gyermek volt. Az egyik fiú, a másik leány. Az egyik én voltam, kit sok nélkülözés és küzdés árán felnevelt, a másik leány már rég a földben pihen az élet fáradalmait

Nem sokáig élte túl anyám. Sirba vitte a bánat. Elmúlt ő is. Most aztán rajtam volt a sor. Milyen jó is lett volna követni őket, talán edesebb lett volna az ő álmuk is ott alant s megmenekültem volna én is egy élet Kálváriájától . . .

De nem úgy volt megírva. Az én osztályrészem a küzdés, szenvedés, csalódás volt, s erre ugyan ki tudja, mikor fog még következni a megérdemelt, jótévő örök álmom? A sors úgy akarta, hogy nagyon-nagyon szenvedjek az életért s kimondhatatlanul sóvárogjak a halál után. Belecsepegtette a keserűséggel telt pohárba a boldogság, az öröm fogalmát, hogy utána még jobban megtanítson sirni, szenvedni!

Milyen pokoli ötlet a sorstól! Megtanított szeretni . . .

S engedte, hogy a virágot, melyet megszerettem, leszakasszam.

En boldog voltam. Hét év múlva még jobban megajándékozott, hogy aztán legyen később, mitől megfosztani. Leányom született. Kicsi, ártatlan teremts, szelid, kék szemekkel, melyekkel olyan ábrándosan tudott rám tekinteni.

Oh ha akkor tudtam volna, mi van ezeknek a szép kék szemeknek megírva! Az első csapás akkor érte őt, mikor én elvesztettem lelkemnek egyik felét: az imádott nő, kiért mindent képes voltam feláldozni, megszökött egy kóbor színésszel.

Szegény kis leány, mikor rámnézett s nem látta szememet a könnyektől nem [tudta, mit jelentenek azok? Nem sejtette, hogy kiapadtatlan annak a forrása: a fájdalom. Örök ez, kíséri az embert mindenüvé, talán még a siron tul is terjed a hatalma?

Nőtt a gyermek s a kis lányból nagy lány lett; eljött végre az a kor, mikor a gyermek nem álmod többé tarka pillangókról . . .

& C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedül raktár.
 Tavasz angol mellényekben, felöltőkben,
 gummi kabátokban nagy választék.
 Polytanos ujdonságok nyakkendőkben.

TAVASZI UJDONSÁGOK megérkeztek
ROTH M. utóda kalap s uri divat üzletébe.
 Régi fehérneműk méret után a leggyorsabban és a legolcsóbban készíthetők.
 1564

A világhírű »Fownes« angol és különleges női franczia keztyükben, továbbá »Humanie« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedül raktár.

tettek 60—70 százaléka szeptemberben tartja az új esztendő?

Egy művelt izraelitától hallottam egyszer: »Nagyon jó, ha a lapok minket (a zsidókat) szidnak. Akit nem szidnak azt nem ellenőrzik, azt nem nevelik, nem is lesz abból semmi.« Es ennek az urnak igaza volt. Hogy az Izrael a régi slendrianizmusból itt-ott szerencsésen kitakarodott, azt legnagyobb részben annak köszönheti, hogy voltak akik mondatták fésülték, még akkor is, ha nem akarta.

Mindezekről nem irtunk volna, ha nem volna oly égetően szükség az ösztetartás és nemzeti érület fellángolásának e napjaiban reámutatni a keresztény magyar iparos és kereskedő osztály előtt arra, hogy az ellenök folyton éber és héber szemekkel őrködő alakok fészkelődései mennyit ártanak nekik, még akkor is, ha senki sem provokálja őket. Mi lesz akkor, ha a magyar iparos és kereskedő osztály igazi regenerálásának érdekében a visszaélések ellen nyíltan kell majd sorompóba lépni minden keresztény magyar honpolgárnak.

Igazán szép, ha ezt a pillanatot épen a belényesi izraeliták kívánják siettetni és antiszemitákat akarnak kreálni ott is, ahol eddig ilyenek nem voltak!

Gedeon.

A helyzet.

Az új éra mult vasárnapja s a rákövetkező hétfői események bő anyagot adnak a politikusoknak a további munkásságra, helyenkint pedig a kombinációkra. Vasárnap három miniszter is nyilatkozott. *Wekerle* temesvári választói előtt beszélt, *Polónyi* Ungváron szólott, *Kossuth* Ferencz pedig, aki még mindig a betegszobát őrzi, a hármasszövetség kérdésében nyilatkozott egy külföldi lap tudósítója előtt Magyarországnak s a német birodalomnak egymáshoz való viszonyáról. A nyilatkozatok kom-

Nem igyekeztem őt elzárni a világtól, nem voltam annyira önző, akartam, hogy szeressen . . . Mert hiszen ami e földön édes, az a szerelem, s ami szép, az csak a mese.

Oh de a szerelemnek nemesnek kell lenni. Mit ér a vadvirág, mely csak a szemnek tetszeleg, de illatával nem gyönyörködött?

A sors elvette, elrabolta leányomat. Legnagyobb ellenségem szerette meg, aki vagyomból gazdag . . . De én nem átkozom őt érte. Legyen boldog apja gyilkosával, — mert gyilkos volt, akinek kezét nyújtotta — nem testet, hanem lelket ölt.

Kifosztott, megrabolt, elpusztított egy lelket az a rettenetes ember!

Ha van bánat, melybe a sors borithat egy embert, ha van fájdalom, mely halálra sebezhet egy szívet, ha van szenvedés, mely megbénítja a lelket — úgy ez mind az enyém volt.

Órákig elültem kis szobám homályában mozdulatlanul, elábrándozva életem nyugodtabb, boldogabb perczein. A fásultság megkérgezte lassankint szívemet s a fájdalom, mely megmérgezte lelkem tisztaságát, ha nem is enyhült, de tompulni kezdett.

Elhatároztam magamban, hogy szórakozni fogok; feledni akartam. — El, el evvel a sötét lelki világgal ismétetek magamban százszer, míg végre ismét felkerestem az emberek társaságát akkor, mindön a hirneves szintársulat egy előadásán megjelentem.

. . . Felgördült a függöny.

mentálására a részletek során terjeszkedünk ki.

A vasárnap eseményei között bennünket egyházpolitikaellenes, a keresztény Magyarországért küzdő katolikusokat legközelebről *Zichy* Nándor grófnak, a keresztény néppárt vezérének a vallásalap élére történt kinevezése érdekel. Az ősz vezérferfiu, akiről *Városvy* Gyula kalocsai érsek joggal mondhatta el egy alkalommal, még székesfejevári püspök korában, hogy a püspökök előtt jár, mint a pátriárkák és próféták az apostolok előtt egyéniségével, nemes lelkületével, valamint sokoldalú működésének minden ismeretes krédójával egyszerre millió és millió katolikus szív mélyén gyújtja ki a bizalom és remény fáklóját, mely egy szebb, boldogabb jövő felé mutat.

Ráismerünk ebben a kinevezésben arra az *Apponyi* Albert grófra, akit példás buzgósággal láttunk vasárnaponként imakönyvvvel a kezében a misén.

Autonomiánk még nincs s ki tudja hol is késik még ez a pium desiderium. Afelől azonban legalább végre mégis biztosítva vagyunk, hogy a katolikus alapok már ezután nem — Csáky szalmája, amely kortesczélokra, liberális érdemek jutalmazására és minden egyébre pazarlódik, csak oda nem jut, ahová kellene.

Hogy *Apponyi* ezért a kinevezésért sok oldalról fogják támadni, előre látható.

Gyanúsításokban sem lesz hiány. Mindez a kicsinyes pizkolódás azonban a jó ügy sikerének nem árthat semmit . . .

Az itt jelzett kimagasló események mellett kisszebb-nagyobb kvalitású följegyezni valója szép számmal akadt a két napnak.

Mindezekről részletes tudósításunk számol be a következőkben:

Zichy Nándor gróf a vallás- és tanulmányi alap elnöke.

A hivatalos lap vasárnapi számának élén olvassuk *Zichy* Nándor gróf valóságos belső titkos tanácsos, főrendiházi tag kinevezését a magyar vallás- és tanulmányi-alapokra felügyelő s azok ke-

A bájos primadonna kilépett a közönség, a zúgó orkánként felhangzó tapsvihar elé.

Gyönyörű hangját megeresztette. S nekem a szívembe nyilallott valami névtelen fájdalom. Oh e hangot, e dalt sokszor hallottam én már: «Daru-madár, daru-madár» . . .

A nézőtérén ekkor megjelent egy férfi. Nem, egy aljas állat . . . Oh, még most is elhomályosul szemem előtt minden; ha rá gondolok!!

Nem tudtam én már akkor magamról semmit. Felugrottam. Torkon ragadtam az aljas csábítót, egy súlyos ütést mértem öklömmel homlokára. Haldokolva zuhant a lábam elé . . .

Amint ezt meglátta a leányom, — nem nem a leányom . . . nem érdemli meg . . . hogy annak nevezem . . . sikoltva ugrott le a színpadról: — és átkozódva borult a holttestre . . .

Tíz esztendeig sinylődtem nehéz börtönben. Most végre kiszabadultam, hogy szűk cellámat felcseréljem egy még kisebb börtönnel, ahol már nem fáj semmi . . .

Divényi Arpád elhallgatott. Szótlatlan tekintett a fekete homállyal bevont utczára.

Az éjjeli őr már éjfél kiáltott. Nyugodni tértünk tehát mindketten s átadtuk «egy tücsöknek az éjszaka csendes birodalmát.»

Ambró.

zelését ellenőrző időleges bizottság elnökévé. A kinevezés Bécsben kelt s annak rendje-módja szerint a király aláírása mellett *Apponyi* Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ellenjegyzésével jelent meg.

Wekerle Temesvárott.

Wekerle Sándor miniszterelnök temesvári beszéde valóságilag eseményszámba megy. Noha a kormány részletes programjának előterjesztését ezuttal is a képviselőház első üléseinek egyikére helyezte kilátásba, mégis sokat mondott a kormány politikájáról és követendő eljárásáról.

Magvas fejtegetéseiben a következőkben jelölte ki a kormány politikai feladatait: Az ország törvényes rendjének helyreállítása, a jogtolytonosság megóvása és védelmezése, kulturális és gazdasági fejlődésünk előbbre vitele, végül a fejedelem és a nemzet között az egyetértés ápolása és fentartása. Ezeken kívül kiterjeszkedett a miniszterelnök az általános választói jog, a nemzetiségi ügy, a kivándorlás, ezzel kapcsolatban a gazdasági és a vidéki városok emelésének kérdéseire is. Legfontosabb ezek közül, amit nyílt őszinteséggel a választói jogról mondott Eszerint nem csupán a választói jog kiterjesztéséről volna szó, mert a kormány legfőbb feladatának tartja a nemzet egészének a politika sáncaiba való felvételét. Ezzel összefüggőleg szólott a nemzetiségek jogainak biztosításáról, akikkel szemben a kormány nem engedményeknek, de a megértésnek politikáját óhajtja követni. Nem kevésbé fontos feladatokat jelölt ki a kivándorlás okainak megszüntetése céljából is, ilyenek: a munka kellő díjazása, a terhek könnyítése, a népnek a közintézményekben és a közjogokban való részesítése, adóreform s más fontos, főleg a közgazdaság és ipar emelésére irányuló üdvös intézkedések. *Wekerle* nagyjelentőségű beszédének minden szavából kitűnik, hogy az új kormány nemcsak nemzeti kormány, hanem a serény munka kormánya is.

Kossuth a német szövetségről.

Kossuth vasárnap egy külföldi lap levelezőjének kijelentette, hogy a német császár látogatásáról s általában a német szövetségről egyes magyar lapokban napvilágot látott sajtónyilatkozatok éppenséggel nem képviselik a magyar közvélemény általános fölfogását, hiszen Magyarországnak kiváló érdeke az, hogy Németországgal a legjobb viszonyt tartson fenn. Politikailag és közgazdaságilag egyformán fontos ránk nézve a német barátság. Magyarországon erős és kínos benyomást keltett az a tény, hogy Németország az abszolút kormány uralma alatt sürgette az új vámszerződés tárgyalásait, még Olaszországot is, amely pedig eleinte tartózkodó volt, rá kényszerítette a hasonló állásfoglalásra.

Ez ugyan nem képezi a kormány fölfogását, másrészt azonban tény, hogy Németország önző politikát követett. Anélkül azonban, hogy Magyarországgal szemben bármiféle célzattal lettek volna. Mindezek a keserű érzelmek azonban most már lassan el fognak simulni. A látogatás udvariassági tény, a császár vendég így hát ezeket a kérdéseket a sajtó bizonyos részének most bolygatni nem is szabad, nem is illik.

Körülbelül ez a kereskedelmi miniszter nyilatkozatának a lényege.

Hozzávehetjük, amint állítólag bécsi udvari körökben terveznek. Vilmos császárt e szerint a verzió szerint látogatása alkalmából arra igyekeznek kapacitálni, hogy vegyen részt *Andrássy* budapesti szobrának leleplezési ünnepén, június 7-én, azon a czimen, mert *Andrássy* külügyminisztersége alatt kötötték meg a hármasszövetséget.

Polónyi Ungváron.

Polónyi vasárnap ungvári választói előtt a koalíció további harcmodorát illetőleg, azonkívül a hármasszövetség kérdésében a következőket mondotta:

Kétségtelenül nagy feladatra vállalkoztunk. Hangsúlyozottan emelem ki, hogy amint a párt erős volt a harcban, úgy mérsékletes és mindenek felett becsületes lesz a munka áldásos feladataiban is.

Mostanában sűrűn vetődik fel az a kérdés, mi lesz a hármasszövetséggel. A felvetődött kérdésekre nekem is van rövid válaszom. Ha hármasszövetség, abban különösen a német birodalom támogatni fogja a magyar államot, abban a törekvésben, hogy a szerződésileg megállapított gazdasági érdekek érintetlenül hagyása mellett a nemzeti önállóság is istápolassék és támogattassék, akkor a német birodalom is számíthat viszont szolgálatunkra, de csak viszont szolgálat fejében.

A kabinet tervei.

Wekerle temes-kopodiai birtokáról ma reggel a fővárosba érkezik. Délután 5 órakor a gyöngélkedő *Kossuth* Ferencz lakásán minisztertanács lesz, amelyen *Wekerle* miniszterelnök referálni fog audienciájáról, ugyszintén az osztrák s a közös miniszterekkel folytatott tanácskozásairól. A minisztertanácsot azért tartják *Kossuth* lakásán, mert több fontos ügyben a kereskedelmi miniszter hozzájárulása nélkül semmi szín alatt sem akarnak dönteni.

A kabinet ez alkalommal megbeszélés tárgyává fogja tenni azt a módosítást, amelyet az uralkodó kíván tenni a trónbeszéd szövegén. Ez a módosítás a belpolitikát nem érinti, hanem a külállamokhoz való viszonyunk érintésénél kíván stílári változtatásokat tenni.

A miniszterelnök egyébként még a hét folyamán újabb kihallgatásra megy Bécsbe, ahol a képviselőház megnyitása, a trónbeszéd, továbbá a monarchia államait közösen érdeklő kérdésekben fog újabb előterjesztéseket tenni.

A szászok az alkotmánypártban.

A szász képviselők kulubbjának elnöksége levelet iniézett *Darányi* Ignácához, amelyben bejelentette a frakció tagjainak belépését az alkotmánypártba.

A horvát tartománygyűlés.

A horvát tartománygyűlést tegnap délután 11 órakor nyitották meg. Elnökül *Mada-kovics* dr-t választották. Másodelnök lett *Strahovac* dr. A nemzeti párt nem vett részt a választásokban. Ülés végén *Frank* dr a politikai pörök megszüntetésére nézve tett indítványt. Egyhangulag elfogadták.

Koalíciós pártkör.

A M. N. szenzációs hírrel lepi meg a világot. Azzal, hogy az alkotmánypártban állítólag mozgalom indult volna meg, hogy — a koalíció összes pártjai, *elvéik föntartása mellett* közös pártklubban egyesüljenek. Az eszme, a

nevezett lap szerint tudniillik, nagy tetszésre talált s megvalósítása érdekében erős agitáció folyik.

Ez a terv fölöslegessé tenné a vezérbizottságot, amelyet a kormánytöbbsége amugyis ellenez, nem helyesli maga az alkotmánypárt sem. A függetlenségi párt többsége azonban kívánja. *Wekerle* a legnagyobb örömmel fogadta az eszmét, amelyet a kormány is helyesel. Az új pártklubnak egyébként csak képviselők lehetnének tagjai, kültagjai azonban nem lennének . . .

Igy a M. N., amely ugyancsak meg lehet szorulva szenzációkban, hogy máris ilyen uborkaszexoni dolgokat produkál, amiket persze maga sem hisz el.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Máj. 10. Száznapos ünnepély a hadapródiskolában

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Katholikus gyűlések.** Megemlékezünk már róla, hogy a Magyarországi Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége e hó 16-án és 17-én, a hét folyamán szerdán és csütörtökön tartja meg évi közgyűlését a Budapesti Katolikus Kör dísztermében. Ugyancsak e hó 17-én, csütörtökön lesz a Szent István-Társulat közgyűlése is. Mindkét nagyszabású tanácskozáson metropolitánk *Várossy* Gyula kalocsai érsek fog elnökölni s ebben a tisztében megnyitó és záróbeszéd formájában fontos kijelentéseket fog tenni. A katolikus egyesületek szövetségi gyűlésén a Nagyvárad Katolikus Kör kebeléből *Bundala* Mihály dr kánonok és *Kráger* Aladár ügyvéd, lapunk segéd-szerkesztője vesznek részt.

* A nagyvárad mandátum átadása.

A nagyvárad függetlenségi és 48-as párt választmánya értesíti a párt tagjait, hogy *Barabás* Béla dr képviselő ur május hó 16-án, szerdán fogadja *Aradon* az üdvözölő küldöttséget. A küldöttségben részt venni akarók tehát *kedd estig* legyenek szivesek *Szokoly* Tamás pártelnök urnál jelentkezni, akitől az utazás részleteit is megtudhatják. E miatt a főispán ur ő méltóságának ezen napra tervezett üdvözlése elmarad s az egy később tudatandó napon fog megtörténni. Dr *Thury* László.

* **A fagyosszentek jól viselték magukat.** A gazdák megkönnyebbülten lélegzenek fel, hogy elmúlt a három fagyos szent napja minden baj nélkül. Vasárnap ugyan volt zivatar és erős égi háboru, sőt helyenként jégeső, de szerencsére nagyobb kárt nem okozott. A zivatarok után nem hült le a levegő, sőt inkább nyomott meleg légáramlat jött. Ugy látszik, május hónap elég csapadékos lesz, ami elég kedvező a vegetációra, csak valami más veszedelem ne következék be a szegény gazdákra.

* **Biharvármegye rendkívüli közgyűlése.** Biharvármegye ma május 15-én rendkívüli közgyűlést fog tartani. A közgyűlésén *Glatz* Antal főispán fog elnökölni. E rendkívüli közgyűlésnek tárgya lesz az Andaházi,

Szilágyi és a *Butter*-féle katonai alapítvány két üresedésben lévő helynek betöltése. Az üresedésben lévő helyekre ketten pályáztak s így a pályázók biztosan fel lesznek terjesztve.

* **Elnökválság az iparoktatási bizottságban.** A nagyvárad iparoktatási bizottság elnökségéről *Ragány* János főszámvevő lemondott. E tárgyban ülésezett tegnap a bizottság a városházán, *Rimler* Károly elnökle és *Stark* Gyula, *Guttman* József, dr *Vucskics* Gyula, dr *Mártonffy* Marczel, *Tarsoly* Ferencz, *Auspitz* Adolf, *Szűcs* Izsó igazgató és *Szarill* János jegyző jelenlétében. Elnök bejelentette, hogy az ülés egyedüli tárgya az, miszerint *Ragány* János elfoglaltsága miatt az elnökségről lemondott. Már kétévvel ezelőtt is csak rábeszéléssel lehetett az elnöki székre megtartani. Most következetes előbbi elhatározásához, midőn lemond a polgármesternek is az a kívánsága, hogy a főszámvevő minden más állásától megváljék, mert a főszámvevői teendők megsaporodtak. A lemondásban említett subjectiv ok nem áll tenn, mert a nőipariskola ügyében a tanács még nem hozott érdemleges határozatot. Ezért tehát korai volna a lemondás. Kéri, hogy fogadják el a lemondást, mert ő ugy sem engedhetné meg, hogy a főszámvevő tevékenységét más irányban is lekösse, oly sok a dolga, hogy nem lehet hivatalától elvonni. *Guttman* József egyenesen kijelenti, hogy *Ragány* János azért mondott le, mert a nőipariskola tárgyában az ipariskolai bizottság által adott véleményt a tanács felülbírálat végett az e tárgyban teljesen illetéktelen iskolaszéknek adta ki vagy legalább is ennek akarja kiadni. Dr *Mártonffy* Marczel bejelenti az elnöknek, hogy ilyen körülmények között ő is lemond a bizottságban elfoglalt tagságáról. Dr *Vucskics* Gyula azzal jött fel az ülésre, hogy a bizottság kérje fel *Ragányt* az elnökség megtartására, de a polgármester oly kijelentéseket tett, amire ezen szándéktól elkell állani, mert a polgármester nem akarja megengedni, hogy *Ragány* továbbra is a bizottság élén álljon. Az ipariskolák ügyét pedig nem lehet bizonytalanságnak kitenni. Köszönetüket és bizalmukat fejezzék ki *Ragánynyal* szemben, aki 12 évig teljes odaadással, buzgalommal töltötte be helyét s ez idő alatt fejlődtek legtöbbet ipariskoláink s neki ebben legnagyobb része van. Az elnöki széket betöltése felett, mivel kevesen vannak jelen, ezuttal ne határozzanak. *Szűcs* Izsó is hálájának és tiszteletének ad kifejezést *Ragány* elnöki működésével szemben. Kevés ember érdeklődik az ipar és különösen az iparoktatás iránt. Ezen kevesek közé tartozik *Ragány* János. Reméli, hogyha eltávozik is az elnöki székből, megtartja meleg érdeklődését az iparoktatási ügyek iránt továbbra is. — *Rimler* Károly polgármester kérte *Mártonffy* Marczelt, hogy elhatározását akkora tartsa fent a lemondás tekintetében, ha a tanács végérvényes határozatot hoz a sérelmesnek vélt ügyben, mire *Mártonffy* Marczel kijelenti, hogy elhatározását a tanács határozatától teszi függővé. — *Rimler* Károly polgármester újból kijelenti, hogy ő mint polgármester, nem tudná megengedni, hogy *Ragány* az elnöki széket betöltse, mert nagyon el van foglalva a főszámvevői teendővel. — Dr *Vucskics* Gyula szerint is állást kell foglalni a bizottságnak az ellen, ha véleményét az iskolaszékkel akarják felülbíráltatni. Indítványát azzal toldja meg, hogy végleges intézkedésig az alelnököt kérjék fel az elnöki teendők végzésére. — *Guttman* József ezt lehetetlennek tartja, mert az elnökség nagy munkával jár s azt csak olyan ember töltheti be, aki a városi tisztikarban van. Inkább adjanak *Ragánynak* segítséget. — *Rimler* ehhez nem járulhat. — *Szűcs* Izsó indítványozza, hogy az alelnököt kérjék fel az elnöki teendők végzésére. A bizottság az elnök lemondását elfogadta, de az elnöki széket most nem töltik be, hanem az alelnököt kéri fel az elnöki teendők végzésére. — Végül a női kereskedelmi tanfolyam június 9-iki vizsgálatára dr *Hoványi* Gézát, *Stark* Gyulát és dr *Mártonffy* Marczelt küldték ki a bizottság képviselőjében.

* **Halálozás.** Id. *Szmrecsányi György*, Arvamegye volt főispánja, meghalt. Az elhunyt, ki püspökünknek unokaöccse volt, igen érdemes férfi volt. Atyja és nagyatyja is ugyan ezen főispáni székben ültek, amelynek disze volt az elhunyt 11 esztendőn át. A pozsonyi országgyűlésen nagyatyja mint Arvamegye követe részt vett a 48-iki törvények meghozatalában. *Szmrecsányi György*, mint ifjú a megyei közigazgatás szolgálatában kezdte pályáját főszolgabíró, alispán és 1888-ban lett főispán. A szegény népek nagy jótévedője volt. Épített Arvamegyének vasutat, megnyitván ezáltal meggyéjét a forgalomnak. Emelte a faipart, különösen az elhanyagolt községi erdők rendes kezelésével és a pusztítások és visszaélések megállításával. A felvidéki közmívelődési egyesületben társadalmilag is megerősítette a magyarságot. 57 évet élt és a magyar közéletben tevékeny részt venni soha meg nem szűnt. A múlt ősszel nagybeteg lett és a halál vasárnap reggel 6 órakor váltotta meg kinjaitól. Özvegye *Marsovszky Sarolta*, fiai: *György* orsz. képviselő és *Dárius* huszárfőhadnagy, leánya: *Sarolta*, *Mattasich Dezsőné*, unokái és kiterjedt előkelő rokonság gyászolja azt, aki családi életében volt a legpéldásabb. Tegnap délután Budapesten fél 5 órakor beszentelték s Alsó-Kubinba szállítják, hol holnap lesz a temetése.

* **Fürdőbirtokosok.** A miniszter most minden törvényhatóságnak rendeletet küldött, hogy a területén esetleg létező oly fürdő, hol több idegen, külföldi látogató fordul meg, külön kinevezett fürdőbiztosok teljesítsék a biztosítási teendőket. A kinevezett biztosok statisztikát tartoznak készíteni a látogatókról és erről külön jelentést tenni a miniszterhez.

* **Tombolajáték megszigorítása.** Az utóbbi időben igen sok helyen visszaéléseket követtek el a tombolajátékokkal. Most a miniszter felhívta a törvényhatóságokat, hogy a tombolajátékokra figyelmet fordítsanak és az oda kirendelt biztosok az ellenőrzést szigorúan teljesítsék.

* **Elhunyt pénzügyigazgató-helyettes.** Mély részvételt vettük a gyászhiért, hogy *Somossy Zsigmond* gyulai kir. pénzügyigazgató-helyettes tegnap éjjel 56 éves korában szívszélhűdésben elhunyt. *Somossy Zsigmond* nagyváradi családból származott s pár év előtt a nagyváradi kir. pénzügyigazgatóságnál mint titkár szolgált. Kiváló, köztisztelőben álló, jeles szakképzettségű tisztviselő. Elhunytát családján kívül öccse: *Somossy Viktor* kárászteleki plebános gyászolja. Mint tudósítónk jelenti, a derék férfi váratlan halála Gyulán általános mély részvételt keltett. Temetése ma, kedden lesz. Nyugodjék békével!

* **Az élelmeskedni akaró atyafi.** *Fovicsás Nika* gyári lakos béres panaszt tett a rendőrségen, hogy tegnap *Popa Vaszali* tásádfői lakostól 133 koronáért egy tehenet vásárolt. A foglalkozás után vette észre a panaszos, hogy az eladó a tehen szarvát, mely el volt törve, úgy összekötötte, hogy e jelentékeny hibája észrevehető nem volt. A család ellen vizsgálatot indított a rendőrség. A vizsgálat során kitudt, hogy a tehen áruló álnevet és hamis járlatot használt. Az eddig megtartott nyomozás megállapította, hogy tulajdonképpen *Szotok Flórának* hívják és szakadati lakos. *Szotok* a hüvösre került.

* **Öngyilkosság.** Mezőkereszteszi tudósítónk jelenti, hogy özv. *Lakatos Pálné* tegnapelőtt délután felakasztotta magát. Az öngyilkos férje már régebben elhunyt. Halála óta a nyomorral küzdött, mely végre is anynyira megfosztotta gondolkodásától, hogy a

kétségbeesés egy örült pillanatában felakasztotta magát. Az ügyről jelentés tétetett a királyi ügyészségnek.

* **Köszönetnyilvánítás.** A helybeli állami főreáliskola Segítő Egyesülete ezúton is hálás köszönetet mond a Nagyváradi Takarékpénztárnak ama nagylelkű adományáért, amelyet az intézetünkbe járó szegény tanulók segélyezésére juttatott.

* **Hütlén hetes.** *Roth S. József*, Zöldfakávéház tulajdonosa panasolja, hogy folyó hó 13-án este hálószobájában *Bodó György* volt hetesét elbujva találta. A hetes valószínűleg lopási szándékból bujt oda, e miatt s mivel a bekísérő rendőröket szidalmazta, ellene bűnvádi eljárás tétetett folyamatba, melynek befejeztével az illetékes hatósághoz lesz átkisérve.

* **A 68-ik büntetés.** Tegnap *Tamács Mária* bikácsi illetőségű, kihágás miatt már hatvanhét esetben büntetett és 111-szer tolonczolt csavargó asszony ellen, amennyiben ittas állapotában botrányos módon viselkedett, közszemérem elleni vétség miatt bűnvádi eljárást tett folyamatba a rendőrség s a nyomozás befejeztével a kir. járásbíróshoz fogják átkisérni.

Speciális
üzlet!

Speciális
üzlet!

Ptaff Kálmán

speciális

KALAP

üzlete

Nagyvárad, Fő-utcza 3.

sz. alatt a közelgő napokban nyílik meg.

Speciális
üzlet!

Speciális
üzlet!

IRODALOM.

A Religio II-ik száma pompás tartalommal jelent meg. Egymást váltogatják a szebbnél szebb cikkek. Bekezdésül »Egy főúri hölgy« czímen mond el sok lélekemelő dolgot a keresztény jótékony terén, mely a *Mária-Erzsébet-Egylet* elnöknője, *Györy Teréz* grófnő nevéhez fűződik. Érdekes tételt fejteget »Mit nyerünk azzal, ha szeret az Isten« czímen *Beliczky János* dr. Még inkább felhívja a figyelmet. »Háromféle morál, háromféle civilizáció Magyarországon« *Breznay Béla* dról. Majd harmadik folytatást találunk »*Bocskay István*« tanulságos történetéből. *Dr. Pokorny Emanuel* tovább ismerteti (III.) »A katekizmus-ügy«-et. — Egyházi világkrónika —y—la-tól. — Az irodalomban *Karácsonyi János* dr. elismeréssel ír *Zubriczky* legújabb művéről »Ó keresztény irodalom és dogmatörténet«-éről. *Hanuy Ferencz* dr pedig kimerítően ismerteti *Kmoskó Mihály* dr tanulmányát: »A zsidók politikai története a hellénizmus kezdetén«. Végül jön a telefon. — A felülmulthatatlan nivón álló katolikus tudományos, társadalmi és irodalmi folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, IX., *Ferencz-körut* 39; előfizetési ára egész évre 12 korona.

Kyriale sive Cantus Ordinarii Missae secundum Editionem Vaticanam, Typis

modernis, Rhythmus, analysis, Modum Cantus Experimentibus. Auctore Camillo Grunewald, Professore Musicae ac Cantus liturgici in Seminario Episcopali Jaurinensi. (Hungaria)

Cum Approbatione Ordinariatuum Jaurinensis et Seccoviensis. Kis 8°. (XVI és 99 old.) Ara füzve 60 fillér. Vásonba kötve vörösmet-széssel 90 fillér.

Ezen u. n. modern kiadása a nyilvános Órdinarium-énekeknek, úgy alaki, mint tartalmi előnyei által kiválik. — Tartalmilag: plastikus, tiszta, a modern énektechnikához alkalmazkodó frazirozás által, mely a choral szépséget teljesen érvényre juttatja. — Külalakul a kiadó egy a modern hangjegyek alapján, direkt ezen célra alkotott hangjegyírást alkalmazott, mely különleges jelekkel ellátva, áttekinthetőség tekintetében mindenekelőtt a gyakorlati használatot tartja szem előtt, az énekesnek nehézséget nem okoz, amellet azonban az énekek choral-szerű karakterét teljesen megőrzi. És ezáltal közelíti is meg legjobban az u. n. ritmikus kiadásokat.

Jelen kiadást kiváló szaktekintélyek a maga nemében a legelőrehaladottnak mondották.

Megrendelhető *Buzárovits Gáspár* könyvkiadóhivatalától Esztergomban, mint az Editio-Vatikano-Styria magyarországi képviselőjétől,

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: *Bob herczeg.*
Szerda: *János vitéz.* Fedák Sári vend.
Csütörtök: *Aranyvirág.* déjátéka.
Péntek: *Gül Baba.*
Szombat: *X. asszony.*

Az ifju Csokonai.

Hó és vásári szemét egymás mellett — ugy-e bár, nem valami kedves harmónia? Pedig ez »Az ifju Csokonai«.

A darab a debreczeni Csokonai-pályázat pályadíjának felét nyerte meg; ezt a felét meg is érdemelte szép részleteiért. De megérdemelte volna (jobbnek hiányában) a másik felét is, ha egyes kirívó részletek bele nem íródnak.

A darab háttéré Csokonai ismert története Lillával. Megszeretik egymást, szerelmeskednek, aztán Lilla máshoz megy feleségül s Csokonai megtört szívvvel megbocsát. Ez a darab háttéré; az előtérben pedig *Puki* áll, az élcelődő, néha elérzékenyülő jó barát, aki őt felvonáson keresztül kifejti a maga cinikus filozófiáját. Ugy, hogy a darabot inkább *Pukiról*, mint a teljesen passiv Csokonairól lehetne elnevezni.

Puki filozófiája, tehát nem cselekvény, hanem csak beszélgetés lévén a darab tárgya, főszűly a nyelvezetre volt fektetendő. Ez a nyelvezet néhol valóban emelkedett, a párbeszéd több helyen szellemes. Hanem aztán a szerző valami byroni világfájdalmat és heinei epességet akart belevinni a párbeszédbe s ez nem sikerült.

Olyan kaszárnyaillatu fordulatok lapítják agyon a legszebb részeket, hogy az ember igazán sajnálkozik a tönkretett szépségek fölött.

Kárára válik a darabnak az első két, főlésslegesen hosszú felvonás is. A harmadik felvonás kelti fel a néző érdeklődését ügyes fordulataival, az ötödik pedig poétikus hangulatával hat.

Az előadás teljes ambícióról tanuskodott. *Tóth Elek* *Pukinak* minden előnyét érvényre juttatta s igyekezett a darabosabb részleteken simítani. *Bájos Lilla* volt *E. Kovács Mariska*; úgy a leányos kedvességet, mint az asszony öntudatosságát pompásan eltalálta. *Nagy Sán-*

dor Csokonajja volt a legkevesebbé sikerült. Gyengén sikerült a maszkja s passzív szerepét nem igyekezett élettel megtölteni. Jó volt Simon Mariska Krisztine kisasszonya. A kisebb szerepekben Hajnal György (pompás maszk), Fehér Gyula, T. Pogány Janka, Szarvasi Soma, Verő Janka, Tihanyi és Vank igyekeztek a darabot sikerre vinni.

A bemutató előadásra a karzat megtelt zsufolással, a földszinten és a páholyokban azonban kevesen voltak. A szerzőt felvonások végén sokszor hívták a lámpák elé. — r.

Fedák Sári vendégjátéka. Óriási érdeklődés nyilvánul meg Fedák Sári vendégjátékai iránt a társadalom minden részéből. Az ünnepelt primadonna ma este lép fel először a Bob hercegben. Ezután egymásután jönnek a művésznő legkiválóbb szerepei. Szerdán János vitéz, csütörtök Aranyvirág, pénteken Gül baba. Az előadásokra jegyek már válthatók a színház pénztáránál. A bérlők jogait az igazgatóság délig fentartja.

A Fedák esték ünnepi estélyi lesznek a színháznak mert az egész színtársulat arra készül, a kiállítás, a rendezés is olyan lesz, hogy a kiváló művésznő minél fényesebb keretben ragyoghasson hódító művészetét.

EGYESÜLETEK.

Keresztény kereskedőifjak köre. A nagyváradai dicsérendő példának követői akadnak Székesfehérvárott, ahol most alakult meg a keresztény kereskedelmi alkalmazottak köre. Védnöke Prohászka Ottokár megyéspüspök lett.

A néphivatal beszámolója. A néphivatal, amelynek tudvalevőleg az lenne a feladata, hogy ingyenes jogvédelmet nyújtson szegénysorsú felek részére, az elmúlt vasárnap választmányi ülést tartott a városházán. A tanácskozás a titkári jelentés körül forgott, amely az első öt hónap működéséről nyújtott statisztikát. Eddig 151 ügyben keresték meg a hivatalt, amely 143 ügyet befejezett, 8 ügy pedig még folyamatban van. Kár, hogy több tekintetben hiányos ez a jelentés, mert így nem lehet megítélni a hatósági támogatást is igénybe vevő, tehát teljesen nyilvános ellenőrzés alatt álló néphivatal működését. A rideg számok, meg az ügycsoportoknak általánosságban történt megjelölése ugyanis vagy semmit sem mond, vagy nagyon is sokat beszél. Ilyen például a négy válpör, amelyről említés történik. Nem tudjuk belátni, a népvédő hivatal fogalmával mennyiben hozható összhangba a házassági kötelék bolygatása.

TANÜGY.

Magánvizsgálatok a polgáriiskolában. Azon magántanulók, kik a nagyváradai községi polgári iskolában a f. tanév végén (júniusban) magánvizsgálatot óhajtanak tenni, felhívtnak, hogy kellően felszerelt kérvényüket (iskolai, születési, erkölcsi és illetőségi bizonyítvánnyal) május 25-ig az igazgatósághoz nyújtsák be, mert a későbbben beadottak nem vétetnek figyelembe. Az igazgatóság.

SPORT.

Királylövészet Nagyváradon

A nagyváradai Polgári lövöldében május hó 6. és 13. napjain tartott meg az ez ideig "Király lövészet" és az ezzel kapcsolatos tekeverseny. A céllövésben résztvettek: Mezey Mihály, Török László erdőmester, Knauer Károly, Vomácska József, Székely Sándor mérnök,

Kelen Béla, Mezey Gyula joghallgató, Kálmán Sándor és ifj. Mezey Mihály.

Ez alkalomkor a kilőtt 1070 lövés közül kört talált 692 lövés, 3940 kör, 149 tarack, 41 mély és 1 szeg lövéssel. Szeget lőtt: Török László, 12-ös körbe löttek: Mezey Mihály 3, Török László 3. Vomácska József 2, Knauer Károly 1. Bügler Gyula, 1, Székely Sándor 1, Kelen Béla 1-szer. 11-es körbe: Mezey Mihály 9, Knauer Károly 8, Török László 7, Vomácska József 2, Székely Sándor 2, Mezey Gyula 1-szer. Tarack lövések: Mezey Mihály 45, Knauer Károly 44, Török László 28, Vomácska József 11, Székely Sándor 2, Bügler Gyula 6, Kelen Béla 2, Kálmán Sándor 2, Mezey Gyula 1.

Díjakat nyertek: mély lövésekre aranydíjat Bügler Gyula, ezüst díjakat Kelen Béla és Mezey Mihály; körlovésekre aranydíjat Török László, ezüstdíjakat Vomácska és Mezey Mihály.

A folyó hó 13-án megtartott tekeversenyen aranydíjat nyert: Csatóry József, ezüstdíjakat: Weiserschütz János és Makkay József.

Este a Sport-pavillon disztermében a lövészkirály tiszteletére társasvacsora volt, melyen számos pohárköszöntő hangzott el Török László lövészkirály és Mezey Mihály lövészmeister érdemeinek méltatására. A vacsorán részt vett nagy társaság a hajnali órákig együtt vigadott.

Igazságszolgáltatás.

Zöldfa-utca a vádlottak padján.

Szenzációs tárgyalás ért véget tegnap a törvényszéknél. Két heti hosszúságú és fáradtságos tárgyalásból szerzett meggyőződés alapján hozott ítéletét hirdette ki a törvényszék. A vádlottak padján Lux és Löwi volt fakeskedők ültek, kik család, illetve csalárd bukással voltak vádolva.

Hetvenkét tétel volt, melyet átkellett a fő-tárgyalás során vizsgálni. A 72 tétel mind gyanúra szolgáltatott okot, oly gyanúra, mely a csőd, illetve hamisbukást tényleg bizonyította. Vádlottak voltak Lux Miklós, Löwi Ignác, Lux Miklósné, özv. Spitz Sámuelné, Hartmann Mórné. A volt fakeskedő cég, mely Lux és Löwi czimén szerepelt, már 1898. évben teljes tudatában volt annak, hogy egy bécsi cég bukása folytán jelentékenyen megkárosított, azonban erről nem akart a cég valósággal tudomást szerezni, hanem érezve azt, hogy a veszteség által rövid időn belül a cég tönkremegy, letért a kereskedői tisztesség útjáról. Hamis könyvelések, váltók kibocsátása és más inkorrekt aktiók elkövetése által oda juttatták a céget, hogy végre is kijelentette a fizetési képtelenséget.

Az ez ügyben megtartott két heti tárgyalás eredményét hirdette ki a törvényszék, melynek tagjai voltak: Böhm Jenő elnök, Szentlélek és Hermann szavazó bírák. A vádat Popp Aurél dr képviselte. A védelmet Dési Géza dr, Fodor Gyula dr, Kurländer Ede dr és Váradi Ödön dr terjesztették elő. Az üzleti könyvek átvizsgálására szakértőként Popper Agoston és Markovits Sándor voltak kiküldve. A jegyző Tóth Béla volt.

A vádlottak izgatottan várták az ítélet kihirdetését, mely délután 4 órára volt kitűzve. Pontban 4 órakor a királyi törvényszék bevonult az esküdtszéki terembe, amely már arra az időre teljesen megtelt érdeklődőkkel.

Halotti csend kezdett uralkodni a teremben, mikor az ítéletet kezdte kihirdetni az elnök. Mikor a Lux Miklósról, mint elsőrendű vádlottra vonatkozó ítéletet hirdette ki az elnök

s kimondta, hogy a törvényszék Luxot 2 évi fegyházra ítélte. Egy éles sikoltás hangzott el s özv. Spitz Sámuelné, a vádlott édes anyja és annak büntársa, ki szintén a vádlottak padja előtt állott, ájultan rogyott össze. Az izgalmas jelenetre az elnök az ítélethirdetését felfüggesztette. A jelenlevők mind a vádlottak körül csoportosultak, hol Spitzné rövid idő múlva magához tért. Az ötpercznyi szünet után az elnök folytatta az ítélethirdetést.

Lux Miklós 2 évi fegyház büntetéséből az 1900 június 8-tól 25-ig vizsgálati fogságban töltött idejét kitöltöttnek nyilvánította a törvényszék. Az említett büntetésen kívül Lux 5 évi hivatalvesztés és politikai jogainak gyakorlatától való felfüggesztésére lett ítélve. Ezután Löwy Ignác másodrendű vádlottra mondta ki a törvényszék a bűnösséget és elítélte őt 1 évi és 2 havi börtönre, valamint 3 évi hivatalvesztésre. És végül az özv. Spitz Sámuelnére vonatkozó ítélet kihirdetése következett. A törvényszék őt az előbb említettek büntetésének mondta ki és 6 havi börtönre ítélte. Lux Miklósnét és Hartmann Mórnet a törvényszék a vádalól felmentette. Az elítéltek felebbezést jelentettek be.

Legények a munkában.

Ezen a czimen 1904-ben a Thaly-féle békekötés után Fényes László fővárosi hírlapíró keményen támadta a Független Magyarország hasábjain Barta Odónt, Komjáthy Bélát, Polczner Jenőt, valamint Justh Gyulát és Molnár Akost is az akkori Ház tagjai közül s szemükre vetette a Tisza-kormányval való barátkozásukat. Rágalmazásért állott tegnap törvényt ebből kifolyólag Fényes László.

Just Gyulával és Molnár Akossal szemben legmélyebb sajnálkozásának adott kifejezést az esküdtszék előtt tegnap Fényes, mintán mint mondotta, mindig tisztelte őket. A másik három panaszossal szemben fönntartotta állításait. A mindvégig izgalmas tárgyalás után csak éjjel féltizenkét órakor hirdették ki az ítéletet.

Fényes Lászlót Justh, Molnár, Polczner, Komjáthy ellen elkövetett becsületsértésért 50—50 koronára, Barta ellen elkövetett rágalmazásért 4 havi fegyházra és 100 korona pénzbírságra ítélték. Fényes semmisségi panaszt jelentett be.

TÁVIRATOK.

Gautsch esküje.

Budapest, május 14. (Saját tud. táv.) Bécsből jelentik: Ó felsége ma délelőtt az általános kihallgatások előtt kivette Gautsch bárótól, az osztrák közigazgatási bíróság elnökétől az esküt. Az ünnepies aktusnál Hohenlohe herceg miniszterelnök és Gausch báró főkamrás interviáltak.

A dumából.

Budapest, május 14. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik: A birodalmi дума mult szombati ülésén Rodicsev azt mondta, hogy az amnesztiát nem követelni, hanem kérni kell. Anikin ezt mondotta: Mi nem kegyelmet, hanem igazságot akarunk. Alekin parasztképviseelő pedig így szólott: Ha nem adnak amnesztiát, akkor mi magunk fogjuk testvéreinket kiszabadítani.

Silpin képviselő megjegyezte, hogy nem kérni fognak, hanem követelni, mert ehhez joguk van. Engedékenyebb hangon beszélt Gredeskul, aki így szólott: Egyelőre csak kérni fogjuk az amnesztiát, ha kérsünk nem használ, nekünk még mindig lesz időnk, hogy más eszközökhöz folyamodjunk. A birodalmi дума ezután egyhangulag elfogadta az amnesztia kérésére vonatkozó indítványt.

Hohenlohe a munkások mellett.

Budapest, máj. 14. (Saját tud. táv.) Tepliczből jelentik: Nagy feltűnést kelt, hogy Hohenlohe miniszterelnök a csehországi helytartóság által felszólította az aschi járás főnököt, hogy a gyülekezési szabadságot és az egyesülési jogot respektálja és a munkásokkal emberségesen bánjon. Erre okot az szolgáltatott, hogy Pernestorfer és a zsidó Adler szocialista képviselő tegnap panaszkodtak Hohenlohe miniszterelnöknek, az archi járásfőnök visszaélése miatt.

Z E N E.

Fráter Lóránd Nagyváradon. Város-és megyeszerte óriási érdeklődés várja Fráter Lóránd hangversenyét. Szombaton e hó 19-én este fél 8 órakor a Fekete Sas nagytermében mutatkozik be a nagyvárad közönségnek. Az első helyek nagyrészt lefoglalták már. Az estély részletes műsorát, amelyen Tarnay Alajos zongoraművész is szerepel. Legközelebb adjuk.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

R. Amint látja, már magasan röpdül, no és persze szépen is szól. Üdv.

NYILTÉR.

Uj étterem és sörcsarnok.

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke t. uriközönségének b. tudomására hozni, hogy a

Rimanóczy éttermet polgári sörcsarnok-

kal a legmodernebbül berendezve, megnyitottam.

A mikor városunk e legujabb helyiségeit óriási áldozatokkal nem kímélve a t. közönség rendelkezésére bocsájtottam, bizalommal kérem szakértelmem és ismeretségem alapján a n. é. közönség szives támogatását.

Tisztelettel

Özv Karner Gyuláné.

Izletes zóna-villásreggeli.
Folyton frissen csapolt Dréher sör!

Butor

Á Preisz Mihály és Fia csődtömegéből

meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

71.

Körülötte sötét volt minden s csönd. A hold hidegen sütött s könnyű, kijózanító szél fujt Foma a szélnek fordította arcát, gyors lépésben ment a szél ellenébe, miközben félénken tekintett körül, mert félt, hogy valaki követi őt. Megértette, hogy nagyon mélyre sülyedt az emberek szemében. Ment s arra gondolt, hogy mi lett belőle. Egy csavargó megbélyegezte s ő, a tekintélyes kereskedő fia, egy szót sem tudott felelni a lealázó szavakra . . .

— Ugy kell nekem! — gondolta Foma szomorúan. Megérdemeltem. Nem szabad megfedkeznie az emberek önmagáról . . . De én magam kerestem . . . most meg kell nyugodnom.

Nagyon sajnálta önmagát. Járt-kelt az utcákon s valami megnyugvást keresett. De lelkében minden üres volt s csak a szíve dobogott. Szinte álmában érkezett a folyóhoz, leült ott a parton heverő gerendákra, s a sötét, csöndes vizet nézegette, amely finom hullámgyűrűket vetett. A széles, hatalmas folyam csöndesen folyt tovább s óriási terhet cipelt a mellén. Telistele volt fekete hajókkal a jelző tüzek és a csillagok tükröződtek benne, apró, könnyű hullámok siettek halk csobogással a part felé s Foma lábához. Fomat az egyedüllét érzése kinezta . . .

— Istenem — gondolta s bánatosan nézett az ég felé. Milyen szerencsétlen vagyok . . . Semmi sincs bennem . . . Az Isten nem adott semmit . . . Miért kell ilyennek lennem? Oh, édes Istenem!

Mikor Istenre gondolt, megkönnyebbült, a magány enyhített fájdalmán, tele tudóval lélekzett s szólanul beszélgetni kezdett Istennel:

— Oh Istenem . . . Sok ember van, aki semmihez sem ért, de azt hiszi, hogy mindent tud s azért él olyan könnyen. És én nem tudom igazolni magam. Most éjszaka van . . . egyedül vagyok s nem mehetek sehova . . . Nincs beszélni valóm senkivel . . . nem szeretek senkit.

Csak Majakint, de annak nincs lelke. Ha megbüntetés! . . . Azt hiszi, hogy ő a legokosabb és a legjobb ember az egész világon . . .

és te tőröd ezt . . . És én is . . . Ha legalább valami szerencsétlenség érne . . . ha beteg volnék. Olyan egészséges vagyok, mint a vas. Iszom, élek a piszokban . . . s a testemet még a rozsdá sem fogja, csak a lelkem fáj. Oh Istenem! Miért kell így élnem?

Egyik szomorú, gyáva gondolat a másik után kergetőzött agyában. A csönd egyre sürűbb lett körülötte s az éjszaka egyre sötétebb. A part közelében egy csónak volt kikötve; ide-oda ringott, aztán nyikorgott valami, mintha sőhajtás lett volna.

— Hogy szabadulhatnék meg ettől az élet-től; — gondolta Foma, miközben a csónakra nézett. — Milyen munka vár rám? Minden munka . . .

Hirtelen egy gondolat villant meg agyában, amely igen nagynak tetszett.

És a nehéz munka olcsóbb, mint a könnyű munka. Némelyik ember egy rubelért egészen belefekszik a munkába, a másik pedig ezer rubelt emel el egy ujjával . . .

Ez a gondolat kellemesen hatott rá, úgy tetszett neki, hogy most megint kitalálta az élet hamisságát, hogy megint felfedezett valami csalást, amelyet eddig rejtegettek előle . . . Egyik gőzhajójának fűtője, az öreg Ilja jutott eszébe, aki tíz kopekért vállalta el, hogy a fűtőt helyettesíti s pajtása helyett nyolc órát dolgozott. Mikor egy alkalommal belebetegedett a tulságos nagy munkába és a hajó hátsó részén fetrengett kinjában. Foma azt kérdezte tőle, hogy miért dolgozik olyan sokat. A fűtő gombába, komor hangon így felelt:

— Azért, mert nekem egy kopekre nagyobb szükségem van, mint neked száz kopekre . . . Azért!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Hernyóveszedelem. Minden évben kijut a szegény gazda közönségnek a bajból. A mult évben a cserebogár lepte el a fákat, ez évben pedig a tücsök és hernyó veszedelem tarolja le a szőlő és gyümölcsstermés egy részét. A fákat millió számban lepik el a falánk téregyek s a dus gyümölcsstermést ígérő fákat teljesen lekopasztják a levelektől. A gazdák, már akik jobb érzésűek és szorgalmasabbak, buzgalommal pusztítják a hernyókat, de nem győzik megvédeni a fákat. Így a gyümölcsstermésnek nagy részben vége az idén is.

Értéktőzsde.

Budapest, május 14.

Osztrák hitelrészvény	—	—	—	678.—
Magyar hitelrészvény	—	—	—	796.—
Leszámitoló bank	—	—	—	506.—
Rimamurányi	—	—	—	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	—	—	—	670.—
Közuti vasut	—	—	—	594.—
Városi villamos vasut	—	—	—	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, május 14

Buza okt.	—	—	—	16.82
Rozs okt.-re	—	—	—	17.12
Tengeri április 1906	—	—	—	14.—
Zab ápr.-ra	—	—	—	13.64
Repeze aug.-ra	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 május 14-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	114.40
Magyar koronajáradék 4%	—	—	—	95.67
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	—	—	—	86.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	96.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	98.—

Magyar gyermekny sorsjegy-kölcson	—	2 14
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	—	158.—
Oszták járadék papirban	—	99.60
Oszták járadék ezüstben	—	100.90
Oszták korona járadék	—	117.75
Oszták járadék aranyban	—	170.50
1860. oszt. államsorsjegyek	—	99.70
Oszták-magyar bankrészevény	—	16.80
Magyar hitelbank részvény	—	788.75
Oszták hitelbank intézeti részvény	—	690.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	—	681.50
20 frankos frankos (Napolendor)	—	19.10
Német birodalmi márka	—	117.30
London vista	—	240.55
Páris vista	—	95.52
20 márkás arany	—	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetés.

A **NAGYVÁRADI HITELBANK** részvény-társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Végeladás!

Üzletünk felosztatása következtében nagy árukészleteinket

végeladás útján értékesítjük.

Miután a felosztatásnak a legrövidebb idő alatt kell befejezteni, az összes raktárainkban levő új és finom árukat minden árért,

a beszerzési áron alul is mentül előbb kiárusítjuk.

A végeladás alá kerülő tárgyak a következők:

Finom legújabb divatu női ruhakelmék és női felöltők. Divatos szép delének, mosó cretonok, zefirek és batisztok. Legjobb hazai vásznak, siffonok, asztalneműek, női és férfi kész fehérneműek, napernyők, butorkelmék, ággyterítők, paplanok, madráczok és számos apróbb tárgyak.

Szőnyegekben

különösen praktikus jó minőségek mélyen leszállított árakban.

Saját érdeke mindenkinek e kedvező alkalmat olesó bevásárlásra felhasználni.

Tisztelettel

Spitzer Testvérek

divatruháza, Zöldfa-utca.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
bivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, etlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomda szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Weinstock Fülöp

órás, látszerész és fényképészeti
szak-üzletét áthelyezte

Fő-utca 3. szám alá.

Felhívás!

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága közlése, hogy részvényeseink 1. évi május hó 9-én megtartott közgyűlésen hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 400.000-koronával

1.000.000

koronára felemeli a következő módokat mellett:

1. Kibocsájtunk 2000 darab új részvényt 200 korona névértékkel.
2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, s a tartaléktőke javára 70 korona összesen 270 korona fizetendő, azonfelül ez összegnek 1906. január 1-től, a befizetés napjáig járó 6 %-os kamata és a részvény kiállítására és bélyege fejében 2 korona 64 fillér.
3. A részvényesek az új részvényre elővételi-joggal bírnak és pedig aképen, hogy 3 darab régi részvény után 2 új részvény jellemezhető.
4. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők, s már az 1906. év üzleti évi jövedelmében részesednek.
5. A részvények elővételi jogukat részvényeik bemutatásával a társaság helyiségében a hivatalos órák alatt 1906. évi május 31-ig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatóideje 1906. június 15. napja.
6. A részvényesek értékében a jegyzéskor 70 korona fizetendő, a hátralékos 200 korona és a járulékok legkésőbb 1906. július hó 31. Nagyváradon, 1906. május hó 9-én.

Az igazgatóság.

**A 4° -os magyar koronajáradék
1906 június hó 1-én esedékes**

szelvényeit

már május hó 20-ától

költségmentesen beváltjuk.
**BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR-,
ÉS TERMÉNYHITELBANK
NAGYVÁRAD, TELEKY-U. 3.**

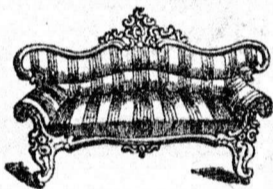
Telefonszám: 46.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és őr-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bók a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata, — Kivánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kispapok számára.

Irtá: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságától nyert megbízás folytán f. évi május hó 31-ik napján d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében a Várulja városrész Vártér 1—152 házszám alatt fekvő városi villamos telep gép és kazán alapozási s kapcsoló tábla kibővítési munkálatainak vállalatba adása céljából árlejtést fogok tartani.

Az összes munkálatok, melyek csak egy fővállalatnak adatnak ki, 12127 korora 99 fillérbe vannak előirányozva.

A bánatpénz 700 korona.

Ajánlatot szóval vagy írásban lehet enni s a zárt ajánlatok, melyhez egyszersmind a kívánt bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes papirokban vagy a városi pénztár által kiállított letéti nyugta csatolandó, alulírott kezeihez 1906 május hó 31-ik napjának délelőtt 10 órájáig lehet beadni, mikor azok felbonthatni s elbíráltatni fognak.

Azon körülményt, hogy ajánlattevő a feltételeket terveket helységárjegyzéket, jelen hirdetményt, mely okmányok a városi mérnöki hivatal hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők ismeri, magára nézve kötelezőknek elfogadja a zárt ajánlatba világosan kifejezni köteles.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csak is az árlejtés eredményét jóváhagyó véghatározat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad 1906 május hó 10-én,

Komlóssy József,

jog- és gazd. tanácsnok, mint
az árverelő küldöttség elnöke.

Kiadó

2 szoba, konyha és mellékhelyiségből álló lakás Nogáll-utca 9 sz. házban.
Értekezletni a

Leszámitoló és Jelzálogbank
részvénytársaság
irodájában.

Új asztalos műhely!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy **Nagy-Sándor-utca 4. szám alatt egy új épület- és butor-asztalos műhelyt** nyitottam, hol minden e szakmába vágó munkákat a legjutányosabb árak mellett a legcsinosabb kivitelben készítek. — Mindennemű asztalos munkák javítását és tisztítását elvállalom. — A n. é. közönség támogatását kérve, vagyok
kiváló tisztelettel

Ifj. Kállay Elek

épület- és butor-asztalos

NAGYVÁRAD, NAGY SÁNDOR-UTCZA 4.